

Национальная академия наук Украины
Институт биологии южных морей им. А.О. Ковалевского



Тезисы VII Международной
научно-практической конференции

Pontus Euxinus 2011

по проблемам водных экосистем,
посвящённой 140-летию Института биологии южных морей
Национальной академии наук Украины

Севастополь
2011

поднятые с глубины 15-20 м, были серые и имели запах сероводорода, кутовые части сетей были засорены темными частицами.

По результатам выполненного в полевых условиях экспресс-анализа, было установлено, что максимальные значения обилия сестона соответствовали зонам с максимальным содержанием кислорода, расположенным над наиболее мелководными районами полигона напротив рек Дуная и Днестра и достигали 452 мг/м³. В этих зонах в пробах доминировали фитопланктонные виды. Минимальные значения обилия сестона соответствовали 50 мг/м³.

Тіхонов А.В., Хобот В.В., Новіцький Р.О.

Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара,
49050, Україна, Дніпропетровськ, пр. Гагаріна, 72, zoolog@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ЖИВЛЕННЯ ТА ТРОФІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ ХИЖИХ РИБ ДНІПРОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА

Знання особливостей живлення риб використовується при науковому вивченні їх промислових угруповань, для обґрунтування акліматизаційних заходів, при аналізі причин коливання чисельності та темпу росту риб.

Особливості живлення риб водойм Дніпропетровської області, а також трофічні взаємовідносини риб різних екологічних комплексів вивчені недостатньо.

Метою даної роботи є визначення характеру та особливостей живлення хижих риб Дніпровського водосховища на прикладі судака звичайного (*Stizostedion lucioperca*), окуня річкового (*Perca fluviatilis*) та щуки звичайної (*Esox lucius*).

Дослідження проводились у весняно-літній період 2009–2010 рр. на Дніпровському (Запорізькому) водосховищі у складі Комплексної експедиції НДІ біології ДНУ імені Олеся Гончара. Відбір проб проводився по всій акваторії Дніпровського водосховища (усього 158 проб). Проби фіксувалися у розчині формальдегіду для подальшої обробки в лабораторії. Під час роботи з пробами проводились проміри екземплярів риб (довжина тіла, довжина кишечника тощо), екземпляри зважувалися (маса до і після «порки»), визначався склад харчової грудки кишечника.

На сучасному етапі в Дніпровському водосховищі нараховується 11 видів хижих риб (судак звичайний, окунь річковий, берш, бичок

мартовик, бичок головач, головень, минь річковий, білізна звичайна, сом європейський, чехоня звичайна, шука звичайна).

В складі їжі судака звичайного знайдено 6 харчових об'єктів (бичок кругляк, бичок пісочник, верховодка, окунь, плоскирка, вівсянка). Основною їжею хижака восени 2009 року та навесні 2010 року є верховодка, вівсянка та різні бичкові. Розмір риби-жертв в їжі судака звичайного не перевищує 7,0 см, причому восени відкорм відбувається практично за рахунок харчових об'єктів розміром 2,0–4,5 см (75,0%).

В складі їжі окуня річкового знайдено 4 види харчових об'єктів (бичок кругляк, бичок пісочник, бичок гонець, бокоплав). на нижній ділянці водосховища нагул хижака відбувався за рахунок бичкових, другорядною їжею окуня звичайного є безхребетні.

Відмічено, що плідники окуня з V стадією зрілості статевих продуктів навіть під час нересту живляться (30% досліджених особин). в складі харчової грудки відмічались рештки бичкових (кругляк, пісочник і гонець) і безхребетних (гіллястовусі, різноногі). розмір риби-жертв у дорослого окуня в весняний період не перевищує 7,0 см.

В спектрі живлення шуки звичайної зареєстровано 9 видів риби, серед яких основними об'єктами є чорноморсько-каспійські бички: пісочник, бичок цуцик мармуровий та молодь промислових риби: головня, карася сріблястого, краснопірки. домінуючу роль в живленні шуки Дніпровського водосховища відіграє риба (50,0–100,0%). розмір жертв складає 1–9 см (в середньому $4,7 \pm 0,5$).

У весняний період в дніпровському водосховищі існують конкурентні трофічні взаємовідносини між судаком звичайним та окунем річковим – обидва хижаки активно живляться бичками і спектр подібності їжі може досягати 70%.

Таким чином, з'ясовано основний склад харчових об'єктів судака звичайного, окуня річкового та шуки звичайної в Дніпровському водосховищі. Досліджено особливості харчування хижаків в різні періоди року, встановлені основні розмірні категорії риби-жертв, відмічені особливості конкурентних відносин деяких хижих риби Дніпровського водосховища.